

Politiikka 40:4, s. 327–335, 1998

Matti Tamminen & Mikko Zenger (1998): *Moderni Intia. Ristiriitojen suurvalta*. Vastapaino, Tampere. 341 s.

Intian yhteiskunnasta ja politiikasta ei ole aikaisemmin ollut saatavana minkäänlaista suomenkielistä yleisesitystä. Tammisen ja Zengerin *Moderni Intia* täyttää tämän aukon erinomaisesti. Kirjoittajat, jotka ovat vuosien kuluessa perehtyneet Intiaan ja sen ongelmiin myös paikan päällä, ovat onnistuneet luomaan monipuolisen johdatuksen itsenäisen Intian puolivuosisataisen historian keskeisiin tapahtumiin. Poliitiikalla on näkyvä rooli kirjassa, mutta sen yksityiskohtaisimmat ja mielenkiintoisimmat analyysit kohdistuvat maan etnisiin ja uskonnollisiin rakenteisiin ja konflikteihin. Huoletta voi sanoa, että tämän kirjan luettuaan tietää melkoisesti nykypäivän Intian elämästä ja ongelmista. Se on myös hyvänä taustana Intiasta tulevien uutisten tulkinnalle.

Rakenteeltaan kirja jakautuu kolmeen pääluukuun, joista ensimmäinen tarjoaa rautaisannoksen perustietoa Intian lähihistoriasta ja yhteiskunnallisista rakenteista, erityisesti kastilaitoksesta ja Intian kylistä ja suurkaupungeista. Toisessa pääluvussa siirrytään yleisesittelystä kirjoittajien suurimman harrastuksen kohteena olevien etnisten ja uskonnollisten ristiriitojen yksityiskohtaiseen kuvaukseen. Kolmas pääluuku (Muuttuva Intia) käsittelee tämän päivän Intian politiikan kahta mielenkiintoisinta aihepiiriä, nimittäin ydinasepolitiikkaa ja talousjärjestelmän muutosta. Lopussa on katsaus Keralaan, jota perustellusti kuvataan Intian menestystarinaksi.

Yleisteoksen luonteesta johtuen tekstiin mahtuu paljon yleisesti tunnettua, mutta mukana on runsaasti myös vähemmän tunnettua yksityiskohtaista tietoa, jonka tarkastelua kirjoittajien persoonalliset kannanotot ja Intiassa tehdyt havainnot elävöittävät. Teemojen valinta kuvastaa kirjoittajien saamaa mielikuvaa Intiasta. Itseen erityisesti kiinnostavissa kohdissa he ovat pureutuneet syvälle ongelmiin. Tuloksena on osaksi omakohtaisiin havaintoihin ja verraten laajaan lähdeaineistoon perustuva tuore kuvaus intialaisen yhteiskunnan ilmiöistä. Otan esille muutamia yksityiskohtia.

Kastilaitoksesta he paljastavat sen ulkopuolisessa maailmassa vähemmän tunnetun seikan, että kastijako ulottuu myös muslimien, kristittyjen ja sikhien yhteisöihin. Kastien luonteesta kirja tarjoaa hyvin todenmukaisen kuvan. Käy myös ilmi, että sekularisoitumisesta huolimatta kastilaitos jatkuu, koska melkein kaikki avioliitot yhä edelleen solmitaan kastien sisällä. Tässä kohden täytyy kiinnittää huomiota yhteen kirjaan tulleseeseen ilmeiseen virheeseen. Kirjoittajat sanovat kahdessakin kohtaa, että kasti-instituutio kiellettiin Intian perustuslaissa vuonna 1950. Tämä on laajalle levinnyt väärinkäsitys. Tosiasiassa perustuslaissa (artikla 15) ei kielletty kastilaitosta, vaan ainoastaan valtion harjoittama kastiin perustuva kansalaisten diskriminointi. Sen sijaan kiellettiin “koskemattomuus” ja kaikenlainen siihen perustuva kastittomiin kohdistuva diskriminointi (artikla 17). Myös sukupuoleen perustuva diskriminointi kiellettiin, mutta perustuslaki ei kieltänyt ihmisten jakautumista sukupuoliin.

Hyvänä esimerkkinä kirjassa laajalti käytetystä yleisen kuvaamisesta yksityisellä tapauksella on Länsi-Bengalissa sijaitsevan Palashpurin kylän sosiaalisen rakenteen ja elämänmuodon esittely. Kertomalla tuosta yhdestä kylästä kirjoittajat tarjoavat lukijalle eloisan kuvan Intian satojentuhansien kylien elämästä, niiden kasteista, maanomistuksen jakautumisesta, perhe-elämästä ja uskonnollisista juhlista.

Maanomistus on Intiassa epätasaisesti jakaantunutta. Kirjoittajat eivät viittaa koko maata koskeviin tilastoihin, mutta valaisevat asiaa joillakin paikallisilla esimerkeillä,

jotka osoittavat useimpien tilojen olevan hyvin pieniä. En kuitenkaan pidä oikeutettuna asettaa "suurtilojen" ja suurmaanomistuksen alarajaksi neljä hehtaaria. Ei Intian oloissakaan neljän hehtaarin omistajaa voi vielä pitää suurtilallisena. Kääpiöviljelmien ja suurten tilojen välillä ovat keskisuuret perheviljelmät, joiden hallussa on pääosa maa-alasta. Vuoden 1970-71 maatalouslaskennassa puolet Intian 70 miljoonasta maatilasta kuului alle yhden hehtaarin marginaalisiin viljelmiin (9 prosenttia pinta-alasta) ja 45,5 prosenttia 1-10 hehtaarin suuruisiin pienten ja keskikokoisten viljelmien ryhmään. Yli 10 hehtaarin suurten tilojen ryhmään kuului 4 prosenttia viljelmistä ja 31 prosenttia pinta-alasta.

Painopiste kirjassa on etnisten ja uskonnollisten konfliktien analysoimisessa. Tältä osin tekstiin sisältyy paljon suomalaiselle lukijalle uutta. Hindunationalistien organisoituminen ja ideologia on esitetty erinomaisesti. Kashmirin konfliktista kirjassa on esitetty tasapainoinen ja syvälle luotaava analyysi, jota täydentää kirjoittajien suositus ongelman ratkaisusta. Poliittisilta oloiltaan yksi Intian omituisimmista osavaltioista on Tamil Nadu, jota ovat pitkään hallinneet elokuvatähdet ja heidän entiset rakastajattarensa. Kirjoittajien analyysi poliittisen vallan saamisesta elokuvan avulla on ansiokasta politiikantutkimusta, johon kannattaa perehtyä. Adivasit eli Intian heimoväestö esitellään keskittymällä muutamiiin heimoalueisiin ja adivasi-osavaltioihin. Hyvin mielenkiintoinen on myös kuvaus dalitien eli kastittomien noususta Intian politiikassa. Heimoväestön ja kastittomien itsenäistä poliittista toimintaa voi pitää yhtenä ilmauksena Intiassa tapahtuvasta demokratisoitumisesta.

Intian ydinasepolitiikkaa käsittelevä luku kertoo Intian ydintutkimuksen motiiveista ja halusta saada äänensä kuuluville ydisaseiden avulla. Ydinasepolitiikasta esitetyt perustelut eivät ole vanhentuneet, vaikka kirja ehtikin ilmestyä vähän ennen Intian toimeenpanemia uusia ydinräjäytyksiä. Huomiota kiinnitetään myös Intian ydinvoimaloiden hämmästyttävän tehottomaan toimintaan.

Tapahtumassa olevaa taloudellisen järjestelmän muutosta on käsitelty katkelmallisesti. Siinä tulevat esille nehrulainen sosialismi, suunnitelmatalous, liberalisointi, väestön jakautuminen menestyjiin ja häviäjiin sekä laajalle levinnyt korruptio, mutta jotenkin olisi toivonut systemaattisempaa taloudellisen rakenteen analyysia. Nehrulainen sosialismi ei johtanut toivottuihin tuloksiin. Köyhyysrajan alapuolella lienee suhteellisesti yhtä paljon ihmisiä kuin puoli vuosisataa sitten itsenäisyyden aamunkoitossa. Kirja antaa ehkä liioitellun kuvan liberalisoitumisesta. Se on yhä edelleen puolitiessä. Nehrulaiseen sosialismiin kuulunut taloudellista kehitystä tukahduttanut byrokraattinen ja poliittinen kontrolli on saatu vain osittain puretuksi.

Tässä kohden tekee mieli tulkita nehrulainen sosialismi bramiinisocialismiksi, mikä mukautti Intian talouden kastiyyhteiskunnan rakenteisiin. Raakaan työhön haluttomat bramiinit säilyttivät hallitsevan asemansa alistamalla yrittäjät "socialismin" nimissä virkakoneiston ja poliitikkojen valvontaan. Se ei varmastikaan ollut Nehrun tarkoitus, mutta näin luotu taloudellisesti tarpeeton lisenssilupajärjestelmä tarjosi otollisen ympäristön lahjonnalle, kun yrittäjien oli saatava kaikkeen toimintaansa kymmenittäin lupia byrokraateilta ja poliitikoilta.

Kirjan loppuosassa nousevat esille väestönkasvu ja ympäristöongelmat, mutta ne eivät käsittääkseni saa ansaitsemaansa huomiota. Intian ongelmien kaoottiseen moninaisuuteen uponneina kirjoittajien on ollut vaikea katsoa pitemmälle tulevaisuuteen. Kuitenkin monet heidän esille tuomansa yksityiskohtaiset tiedot ovat erittäin hälyttäviä Intian tulevaisuuden kannalta. He esimerkiksi sanovat, että nykyisellä kasvuvauhdilla Intian väkiluku nousee jo vuonna 2025 noin 1,4 miljardiin.

On vaikea uskoa, että Intia koskaan saavuttaa tuota väkilukua. Nälänhätä ja ympäristötuhot voivat tulla esteiksi. He viittaavat pohjaveden ehtymiseen, metsien häviämiseen ihmisten tieltä ja jo nyt liikkeellä oleviin ympäristöpakolaisten suuriin joukkoihin. Nämä ongelmat pahenevat nopeasti, jos Intia ei saa väestönkasvua pysäytetyksi. Ahtaimmilla ja kurjimmilla alueilla Intiaan voi syntyä ruandoja, joissa epätoivoiset ihmiset turvautuvat sokeaan väkivaltaan. Ongelmien ratkaisua vaikeuttaa, etteivät ympäristötuhot ja väestönkasvu ole vielä nousseet Intian politiikassa kiireellisimpien ongelmien joukkoon. Intia saattaa olla kuin *Titanic*, joka seilaa täyttä höyryä kohti edessä olevaa jäävuorta.

Suomalaistenkin on hyvä perehtyä väkiluvultaan suunnattoman suuren Intian ongelmiin, koska ne ovat pohjimmiltaan koko maailman ongelmia. Tammisen ja Zengerin kirja on erinomainen opas Intian kiehtovaan maailmaan. Se on merkittävä myös politiikantutkimuksen kannalta, sillä kirja tarjoaa tuoretta ja runsaasti myös uutta tietoa Intian politiikasta, vaikka siinä ei käsitelläkään valtiollisia laitoksia eikä puolueita järjestelmällisesti. Kirjan luettavuutta ja viehätystä lisää, etteivät kirjoittajat ole mitenkään koettaneet välttää henkilökohtaisten kannanottojen esittämistä.

TATU VANHANEN